

2005-08-30

Kvinnokliniken
Lennart Nordström
Verksamhetschef, Docent
171 76 Stockholm
Telefon: 08-517 70888
e-post: lennart.nordstrom@karolinska.se

Synpunkter på "Våldsutsatta kvinnor" - Stockholms läns landstings handlingsprogram för omhändertagandet av våldsutsatta kvinnor (Nr K 811-2005 som inkom 2005-0602 till Karolinska Universitetssjukhuset)

Tack för ett utmärkt handlingsprogram för hela SLL! Det är lättläst och heltäckande. Det är särskilt bra att samverkansfrågor fått så stor plats och att barnens situation belyses både i ett särskilt kapitel och i de andra texterna.

Några synpunkter från Kvinnokliniken:

- Övergripande: Sexuella övergrepp inkl. våldtäkt har inte fått särskilt stor plats.
- Sid 9, "Undantag i sekretessen": Det framgår inte riktigt om sjukvårdspersonal har rätt att göra polisanmälan vid brott med minst två års straff, när kvinnan inte vill. Hur vet man i så fall att misshandeln är grov? Är det något lönt att anmäla om kvinnan inte vill det? Vanligen inte, skulle jag tro, men kanske ändå om hon är i livsfara eller när gärningsmannen är på väg att fly fältet? Personal undrar ofta över dessa frågor när den våldsutsatta kvinnan är över 18 år.
- Sid 21, första stycket: "Vanliga män" – vad är det? Jag tycker det är avvikande att begå våldtäkt. Kanske går det att formulera på annat sätt. De flesta män kan tygla sina aggressiva och sexuella impulser så pass att de inte gör något straffbart. Det som behöver framgå är väl att män utan missbruk eller psykiatrisk diagnos mycket väl kan vara kvinnomisshandlare.
- Sid 22, "Särskilt sårbara kvinnor": Här borde den unga oerfarna kvinnan få komma med. Tonåringen som inte lärt sig hantera alkohol är ett lätt offer för sexuella övergrepp. Kvinnan behöver inte vara missbrukare för att gå i däck av alkohol. Männerna lurar ofta i flickorna mer än vad de tål.
- Sid 25, "Psykosomatiska/stressrelaterade symtom": "Olika smärtsymtom" är mycket brett. "Gynekologisk smärta"? Kvinnor som söker underlivsvärk sedan minst 3 månader har oftare varit utsatta för sexuella övergrepp enl bl.a. Hilden M et al. A history of sexual abuse and health: a Nordic multicentre study. BJOG. 2004 Oct;111(10):1121-7.
- Sid 25-26: Posttraumatiskt stressyndrom är felstavat i titeln. Jättebra att stressyndromen kommer med; framgår inte riktigt att PTSS-diagnosen gäller minst en månad efter traumat.

- Sid 26, ”Tecken att uppmärksamma...”; Strypningsförsök har hoppat in dubbelt; vi kan inte alltid titta efter det vid en gynekologisk undersökning. (Fast det ingår vid en våldtäktsundersökning förstås.)
- Sid 27, ”Missfall eller multipla spontanaborter”: Oklart. Spontan abort betyder ju missfall. Jag är rätt säker på att missfall inte är relaterat till våld; missfall är så oerhört vanligt. Å andra sidan kan allvarligt våld utlösa missfall. Upprepade legala aborter är ett observandum! Mannen tvingar sig till samlag utan skydd och kvinnan måste sedan avbryta havandeskapet.
- Sid 32, Sexuella övergrepp” och ”Dokumentation”: Vore det inte bra med ett lite större särskilt kapitel om våldtäkt? En dansk doktorsavhandling (Hilden M. Knowing the unseen and seeing the unknown. Health consequences of sexual abuse – a gynaecological perspective. University of Copenhagen 2004) visade att förekomst av genitala skador inte var relaterat till hur grovt våldet var. Skadorna var oftast subtila, och fanns i 32% av 249 våldtäktsoffer. De grupper som enligt studien oftast hade skador var kvinnor som aldrig hade haft samlag före våldtäkten samt vid anal penetration.
I dokumentations-delen kommer våldtäktsundersökning nästan bort. Det framgår inte att en sådan undersökning måste ske på gynekologisk klinik av specialkunnig personal. Nu öppnar ju en specialmottagning på SÖS och då tycker jag handlingsplanen kan hänvisa dit! Rape kit finns på de gynekologiska klinikerna och kan användas även om kvinnan inte har bestämt om hon vill göra polisanmälan. Proverna sparas på kliniken en tid i väntan på ev. anmälan.
En annan sak som kunde framgå är hur smutsig och äcklig kvinnan kan känna sig efter våldtäkt/våldtäktsförsök (hon tvättar därför ofta bort spåren) och hur oerhört traumatisk det är att inte kunna minnas vad som hänt, om hon varit nerdrogad eller påverkad av alkohol.
- Sid 33, första stycket: Vad jag förstår är forskare inte eniga om att man aldrig ska behandla paret vid våld av någon grad, som mannen erkänt. Därför kanske fetstil i ”**alltid** undvikas” är att ta i.

Synpunkter från kvinnosjukvården Karolinska Universitetssjukhuset

Lennart Nordström
Verksamhetschef